

Европейски икономически и социален комитет

NAT/520

ОСП в периода до 2020 г.

Брюксел, 25 април 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за директни плащания за селскостопански производители по схеми за подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика“

COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD)

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти“

(„Общ регламент за ООП“)

COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21)

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони“

от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)

COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD)

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно финансирането, управлението и мониторинга на Общата селскостопанска политика“

COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD)

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета във връзка с

прилагането на директни плащания за селскостопански производители за 2013 г.“

COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD)

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета по отношение на режима на схемата за единно плащане и подпомагане на лозарите“

COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD)

Докладчик: г-жа Диляна Славова

Съдокладчик: г-н Franco Chiriaco

На 14 ноември 2011 г. Съветът и на 25 октомври 2011 г. Европейският парламент решиха, в съответствие с член 43, параграф 2 и член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за директни плащания за селскостопански производители по схеми за подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика“
COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD);

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти („Общ регламент за ООП““
COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21);

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)“
COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD);

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно финансирането, управлението и мониторинга на Общата селскостопанска политика“
COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD);

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета във връзка с прилагането на директни плащания за селскостопански производители за 2013 г.“
COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD);

„Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета по отношение на режима на схемата за единно плащане и подпомагане на лозарите“
COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD).

Специализирана секция „Селско стопанство, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 10 април 2012 г.

На 480-ата си пленарна сесия, проведена на 25 и 26 април 2012 г. (заседание от 25 април), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 132 гласа „за“, 14 гласа „против“ и 21 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

Промяна в селскостопанския модел на ЕС

- 1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) разглежда с интерес законодателните предложения на Комисията и отбелязва, че са отчетени някои, но далеч не всички от препоръките, направени от него в предходни становища. Най-важно е, че както Комитетът неведнъж е заявявал в свои становища, например в NAT/449 и NAT/481, в бъдеще ОСП трябва да бъде водена от решимост да защитава европейския селскостопански модел, основан на принципите на продоволствена независимост, устойчивост и посрещане на реалните потребности на селскостопанските производители и потребителите.
- 1.2 ЕИСК отбелязва значителните усилия, положени от Комисията относно бъдещето на ОСП, за да предложи истински европейски проект, основан на концепцията за приобщаващо многообразие. Като отчита усилията на Комисията за изграждане на ново партньорство между Европа и селскостопанските □ производители, ЕИСК счита, че независимо от факта, че предложенията са в правилната посока, те все пак трябва да претърпят съществени корекции в редица области.
- 1.3 Настоящата финансова и икономическа криза и екстремните климатични промени налагат основна промяна в подхода към преодоляване на разликите между обещанията и действителното ежедневие в селското стопанство. Селскостопанските производители са подложени на непрестанен натиск от пазарите, което води до изоставянето на цели региони. Повече от всякога европейският селскостопански модел доказва своята незаменимост. ЕИСК счита за изключително важно ОСП за 2014-2020 г. да помогне да се преодолеят огромните пречки пред развитието на селскостопанския сектор. Комитетът изразява съжаление за липсата на по-ясна ангажираност от страна на Комисията в полза на европейския селскостопански модел.
- 1.4 ЕИСК приветства намерението на Комисията да повиши конкурентоспособността на мултифункционално ориентираното селско стопанство в Европа в съответствие с европейския селскостопански модел чрез различни мерки, като научни изследвания, развойна дейност и консултиране, както и чрез възнаграждаване на онези услуги, които не намират отражение в потребителските цени. ЕИСК обаче смята, че предложените мерки съвсем не са достатъчни, за да се осигури непрекъснат напредък в производството и заетостта, както и за да допринесат за непрекъснато повишаващото се световно търсене на храни. ЕИСК отбелязва, че в бъдеще ОСП трябва да отчита, че една шеста от всички работни места в Европа са пряко или непряко свързани със селскостопанското производство, като в някои държави членки това число е много по-високо. ОСП трябва да изпълнява важна задача и за гарантиране на заетостта в ЕС, по-специално в селските райони, но понастоящем тя само допринася за съкращаване на работни места. Ако в даден регион изчезне селскостопанското производство и горското стопанство, ще изчезнат и работни места в секторите нагоре и надолу по веригата, включително и в хранително-вкусовата и дървообработващата промишленост. Бъдещата ОСП трябва да бъде насочена към подобряване на икономическите резултати на семействата, занимаващи се със селскостопанска дейност, и на кооперациите, за да могат да получат по-добър достъп до пазара и по-добре да продават своите продукти.

- 1.5 Новата ОСП трябва да допринесе за подобряване на социално-икономическите условия, заетостта и безопасността на работниците в селскостопанския сектор, като гарантира пълно спазване на социалните клаузи, законите и трудовите договори при разпределението на помощ. Това ще трябва да стане в контекст, в който централно място в системата е отделено на селскостопанските предприятия и предприятията от хранително-вкусовата промишленост, за да се възнагради реалната икономика, да се насърчат научните изследвания, иновациите, смяната на поколенията и да се поощри производството на храни, като за основа се използва и добавената стойност на териториите.
- 1.6 ЕИСК подновява призива си към Европейския парламент, Съвета и Комисията за запазване на стабилен бюджет за ОСП в размер, съответстващ поне на размера за сегашния бюджетен период. Понастоящем се установяват особени проблеми при развитието на II стълб, тъй като, както изглежда, много държави членки вече не желаят или не са в състояние да осигурят съответното необходимо съфинансиране. Това ще доведе до неприемливо отслабване на политиката за развитие на селските райони, включително на мерките в областта на околната среда, които се финансират посредством II стълб.
- 1.7 ЕИСК счита, че едни от главните цели по време на целия процес на реформи на ОСП трябва да бъдат опростяването на процедурите и **гъвкавото** прилагане, което да отразява разнообразните условия в селското стопанство в държавите членки, както и намаляването на бюрокрацията за селскостопанските производители и трудностите за органите, управляващи плащанията.

Директни плащания

- 1.8 ЕИСК подкрепя отказа от историческите референтни периоди като основа за определяне на размера на подпомагането за селскостопанските производители във всяка страна или регион. ЕИСК обаче смята, че единното плащане на хектар невинаги е най-ефективният политически инструмент, особено когато се използва аргументът за подпомагане на доходите (вж. параграф 4.3.2). Затова вътрешното сближаване във всяка страна или регион трябва да позволява гъвкавост, по-дълъг преходен период и постепенно извършване на промените през целия период.
- 1.9 ЕИСК приветства усилията за преодоляване на различията между равнищата на подпомагане на селскостопанските производители в различните държави членки. Основните характеристики на бъдещата ОСП относно преразпределянето на финансовите ресурси между държавите членки трябва да бъдат балансираност, справедливост и прагматичен дух при отчитане на различната ситуация в селскостопанския сектор в държавите членки. В това отношение е необходимо да се вземе предвид структурата на разходите и приходите на селскостопанските дейности в различните държави членки. Важно е процесът на преразпределение да отразява по

разумен начин проблемите на селскостопанските производители, независимо дали са от старите или новите държави. Затова ЕИСК препоръчва преразпределяне на националните дотации за директни плащания въз основа на обективни и недискриминационни критерии, както и **балансиран и подходящ преходен период за планираното справедливо сближаване, което предвижда изоставяне на историческите референтни периоди**. Целта е да се гарантира, че нито една държава няма да се окаже под 90% от средното за 27-те държави – членки на ЕС в края на финансовата рамка за периода 2014-2020 г.

- 1.10 ЕИСК подкрепя решението за въвеждане на опростена схема за подпомагане на дребните селскостопански производители, но изразява съмнение, че предложението от Комисията размер на помощите е достатъчен, за да се насърчи развитието на дребните селски стопанства. Заедно с това иска Комисията да изясни изискванията за идентификация на дребните селскостопански производители. Участието в схемата би могло да бъде доброволно в зависимост от условията в държавата членка.
- 1.11 ЕИСК подкрепя принципа, залегнал в предложенията на Комисията, съгласно който плащанията от ОСП по първи стълб следва да бъдат насочени към активните селскостопански производители. За да се избегне използването на ограничен бюджет за необработвана земеделска земя и за неселскостопански дейности (с изключение на случаите, в които става въпрос за надлежно обосновано оставяне под угар), следва да бъдат установени ясни определения на селскостопанска дейност, допустима за подпомагане земя и активен селскостопански производител, както и по-добри връзки между плащанията и дейността. Трябва да се изясни с държавите членки дали следва да се гарантира ефективното прилагане на този принцип. Освен това би било добре от определението за активен селскостопански производител да не се изключват бенефициерите на суми под 5 000 евро.
- 1.12 ЕИСК подкрепя постепенното намаляване на горната граница на директните плащания и, както е заявявал в предходни становища, настоятелно призовава Комисията да възприеме метод на прилагане, който да отчита спецификите на предприятията включващи кооперации и сдружения на селскостопански производители¹. Неизразходваните директни плащания би трябвало да останат в бюджета на държавата членка и да се използват за подпомагане на по-слабите селскостопански сектори на национално равнище чрез I или II стълб по решение на равнището на държавите членки. ЕИСК предлага за прехвърляните по този начин средства да не се изисква съфинансиране.
- 1.13 ЕИСК счита, че следва да се създаде „двоен вход“ за схемата за основно плащане въз основа на съществуваща селскостопанска дейност през 2011 г. и заетата допустима за подпомагане земя в началото на референтния период през 2014 г. Според ЕИСК активирането на „едно право на плащане по схемата за единно плащане“ през 2011 г. не е справедлив критерий.

¹ CESE 531/2011, [ОБ С 132, 3.5.2011 г.](#)

- 1.14 ЕИСК приветства предложената от Комисията гъвкавост между стълбовете. От първостепенно значение е на държавите членки, в които равнището на пряко подпомагане остава под 90 % от средното равнище за ЕС, да се предостави възможност да прехвърлят средства, заделени за развитие на селските райони, към бюджета по I стълб. Тази възможност следва също така да е на разположение на държави членки с несъразмерно по-малък I стълб или държави членки, които страдат от неблагоприятни природни условия. ЕИСК предлага такива решения да са възможни до 10 %.
- 1.15 ЕИСК непрекъснато подчертава каква би трябвало и би могла да бъде ролята на селскостопанските производители за опазване на почвата, биологичното разнообразие, природните ландшафти и околната среда, но поради сегашните рамкови условия те не са в състояние да играят тази роля в задоволителна степен. Поради това се застъпва (вж. NAT 449) за „директни целеви плащания“; компонентът за екологизиране е насочен именно в тази посока. ЕИСК призовава Комисията да оцени последиците от новите мерки, за да се внесе корекция, в случай че те нарушават икономическото равновесие на земеделските стопанства. Когато е възможно, мерките за екологизиране следва да се основават на решения, които са от полза както за околната среда, така и за растежа. ЕИСК не може да се съгласи с положение, при което ЕС от една страна увеличава разходите за спазване за европейските селскостопански производители, а от друга чрез търговски споразумения приема евтин внос на стоки, които не е обезателно да са били обект на същите изисквания.
- 1.16 Компонентът за „екологизиране“ на първи стълб е начин за създаване на по-силна и по-явна връзка между директните плащания и съобразените с околната среда обществени блага, произведени от селското стопанство. ЕИСК смята, че системата трябва да остане ясна и да гарантира постигането на екологични резултати от всички селскостопански производители в ЕС. Би трябвало да е възможно при определяне на плащанията да се отчитат характеристиките на необлагодетелстваните райони. Мярката „екологични приоритетни области“ би трябвало да се прилага така, че земеделската земя да не бъде изваждана от селскостопанска употреба. Прилаганите досега агро-екологични мерки би трябвало да бъдат признати като нови задължения в областта на околната среда (I стълб), както се предвижда по принцип за биологичното земеделие.
- 1.17 ЕИСК приветства възможността, предлагана на държавите членки да използват схема за доброволно обвързано с производството подпомагане, за да отговорят на конкретни ситуации; въпреки това, с оглед на по-голямата гъвкавост и субсидиарността, предлага да се премахне затвореният списък на секторите и производствата, които могат да получават обвързани помощи, и да се позволи на държавите членки да решават кои сектори и производства имат право на финансиране.

Пазарни инструменти

- 1.18 ЕИСК смята, че предложенията на Комисията са недостатъчни за преодоляване на предизвикателството, свързано с растящата нестабилност на пазара и на произтичащите от това проблеми. Посочената в Договора от Лисабон цел на ОСП да гарантира стабилизиране на селскостопанските пазари не се разглежда в законодателните предложения.
- 1.19 ЕИСК смята убедено, че в някои от секторите на селското стопанство могат ефективно да бъдат прилагани също инструменти за управление на предлагането. Затова ЕИСК препоръчва да се извърши задълбочен анализ на развитието на пазара във връзка с разглеждането на възможността за отлагане на премахването на системата, свързана с права за засаждане на лози, и за запазване на квотите за захар за по-дълъг период.
- 1.20 Жизненоважно е да се засили позицията на селскостопанските производители и техните организации в хранителната верига, за да се гарантират по-добри приходи от пазарите. ЕИСК приветства разширяването на обхвата на продуктите, свързани с признаването на организациите на производителите, техните сдружения и междусекторни организации. Предвид различните структури и традиции в държавите членки, новите правила трябва да имат незадължителен характер. Освен това Комитетът подкрепя предложенията на Комисията за млечния сектор, но препоръчва Комисията да даде ясно определение на понятието „организация на производителите“. Освен това от първостепенно значение е да бъдат адаптирани правилата на ЕС в областта на конкуренцията, за да се даде възможност на организациите на производителите и кооперациите да затвърдят позициите си на пазара. С цел селскостопанските производители да имат повече възможности да диктуват своите условия в рамките на производствените вериги, ЕИСК счита също така, че е необходимо да се създадат условия за развитие на къси производствени вериги, управлявани пряко от селскостопанските производители.

Развитие на селските райони

- 1.21 ЕИСК приветства предложеното по-тясно сближаване на ОСП със стратегията на ЕС „Европа 2020“ и стратегията за устойчиво развитие на селските райони, със специално ударение върху научните изследвания, иновациите и обучението. Би следвало да се обърне специално внимание на обучението на най-уязвимите групи (имигрантите и неквалифицираните селскостопански работници), както и на младите хора и жените, ключови участници в професионализацията и повишаването на конкурентоспособността в селското стопанство. За тази цел е важно да се подобрят качеството, достъпността, използването на информационните технологии и комуникациите в селските райони. Политиките за развитие на селските райони трябва да са насочени приоритетно към иновациите и конкурентоспособността на селскостопанските предприятия, в духа на европейския селскостопански модел, по-специално с цел подкрепа на инвестициите на стопанствата, насърчаване на смяната на поколенията, подпомагане на действия за интегриране на веригите и на интегрирани регионални проекти, подобряване на връзките между селскостопанските предприятия и услугите, свързани с производствения процес, подкрепа на мерките и схемите за опазване на околната среда и климата и консолидиране на процеса посредством насърчаване на заетостта в селското стопанство и повишаване на необходимите за нея квалификации.

- 1.22 Много положителен елемент в предложението на Комисията е въвеждането на Европейски партньорства за иновации с цел подобряване на връзките между изследователите, селскостопанските производители и горските стопани и консултантите, за да се осигури основано на знанието селско и горско стопанство, използващо професионални консултантски услуги. Научните изследвания би трябвало да включват също подобряването на икономическите дейности в селските райони, включително туризма, занаятите и други дейности, които създават заетост в селските райони.
- 1.23 ЕИСК подкрепя отказа от „осевия“ подход и възприемането на тематичен подход в рамките на предложенията за политиката за развитие на селските райони. Смятаме, че това ще осигури на държавите членки и регионите повече гъвкавост, за да отчитат своите конкретни условия. Въпреки това трябва да се внимава да не се пренебрегват напълно важни подходи по II стълб. Затова е важен принципът 25% от средствата да бъдат предвидени за мерки за опазване на околната среда и климата. Освен това следва да се предвиди поне минимален марж за подхода LEADER.
- 1.24 ЕИСК смята, че е изключително важно държавите членки да предоставят навреме необходимото за II стълб съфинансиране. Комитетът изразява несъгласие, че е желателно по II стълб да бъдат включени мерки за управлението на риска. Държавите членки следва да гарантират достатъчно национално съфинансиране².
- 1.25 ЕИСК счита, че е необходима нова, отделна мярка за популяризиране на биологичното земеделие, за което процентът на съфинансиране следва да бъде равен на предложения за по-слабо развитите райони (85 %). ЕИСК насърчава и стимулирането на интегрираното производство и консервационното земеделие, като подчертава тяхното положително въздействие върху околната среда.
- 1.26 Като взема под внимание тежките условия, в които се извършват селскостопанските дейности в планинските и островните региони, ЕИСК предлага Комисията да разшири обхвата на съфинансирането в размер на 85 % не само до по-слабо развитите региони, но и до планинските и островните региони. Това е залегнало във философията на предложението, но не е изрично посочено. Предложеното ново категоризиране на т.нар. „други райони“, що се отнася до необлагодетелстваните райони, се нуждае от допълнително преразглеждане.
- 1.27 ЕИСК напомня на Комисията, Парламента и Съвета, че недостигът на вода и сушите вече са сериозен проблем за много европейски региони и че се очаква влошаване на ситуацията в резултат от изменението на климата. ЕИСК изтъква значението на интегрираното планиране и устойчивото развитие за справяне с проблемите, свързани с използването на водите, недостига на вода и сушите, на основата на интегрирането на секторните политики и значението на териториалното планиране в области, традиционно засегнати от недостиг на вода и суша. Едновременно с това обаче следва да се вземат предвид и допълнителните разходи в северните държави членки на ЕС за отводняване на площи, използвани за селскостопански цели.

² CESE 531/2011, [ОБ С 132, 3.5.2011 г., стр. 63, параграф 4.2.](#)

1.28 ЕИСК призовава в бъдеще ОСП да бъде балансирана, предвидима, жизнеспособна, по-малко бюрократична, гъвкава и прозрачна, за да привлече младите поколения към този сектор.

2. Въведение

2.1 Селскостопанската политика има централна роля за ЕС — не само защото земеделската земя и горите представляват над 90 % от земеползването и имат важна роля за устойчивото ползване на ресурсите и запазването на природните местообитания, но особено защото селското стопанство посредством ОСП може да помогне на Европа да се справи със сериозните предизвикателства на икономическата и финансовата криза, изменението на климата, опазването на околната среда и запазването на жизнеността на селските райони, както и опазването на околната среда и осигуряването за потребителите на безопасни и висококачествени храни на поносими цени.

2.2 Следващите години са от решаващо значение за поставяне на основите на силен селскостопански и горски сектор, който може да се бори с измененията на климата и международната конкуренция, като същевременно отговаря на обществените очаквания. Европа се нуждае от своите селскостопански производители и горски стопани, а селскостопанските производители и горските стопани се нуждаят от подкрепата на Европа. Освен това в контекста на икономическата криза все по-важен става въпросът за заетостта. Поради това Европейската комисия предложи ново партньорство между европейските граждани и селскостопанските производители и горските стопани за посрещане на предизвикателствата, свързани с продоволствената сигурност, устойчивото използване на природни ресурси, растежа и заетостта.

2.3 В свои предходни становища ЕИСК изложи вижданията си относно предизвикателствата, пред които вероятно ще бъде изправено европейското селско стопанство, за това какви следва да бъдат целите на ОСП и как съответно следва да бъде реформирана тя. В публикувано през 2010 г. съобщение на Комисията са отразени повечето препоръки, съдържащи се в изготвено преди това становище на ЕИСК по въпроса – NAT/449³. След това съобщение в становището на ЕИСК NAT/481⁴ бяха отправени допълнителни препоръки. Освен това ЕИСК разгледа неотдавна някои конкретни въпроси в рамките на ОСП като предизвикателствата пред младите земеделски производители⁵ и районите с неблагоприятни природни условия⁶. ЕИСК подчертава, че при изготвянето на своите предложения Комисията е избрала съвсем различен от предложения от ЕИСК подход. Комитетът беше поискал най-напред да се определят ясно целите на ОСП, след това да се посочат инструментите за тяхното постигане и накрая да се опише нуждата от финансиране. Той беше изразил позицията, че е погрешно първо да се създаде един финансов инструмент и след това средствата да бъдат разпределени по някакъв начин. Комисията направи обаче именно това и сега то води до трудности.

³ CESE 452/2010, [ОБ С 354, 28.12.2010 г.](#)

⁴ CESE 531/2011, [ОБ С 132, 3.5.2011 г.](#)

⁵ CESE 1387/2011, [ОБ С 376, 22.12.2011 г.](#) стр.19-24.

⁶ CESE 1945/2009, [ОБ С 255, 22.9.2010 г., стр. 87.](#)

2.4 ЕИСК би искал да подчертае значението на селското стопанство за заетостта. В селските райони на Европа в селскостопанския и хранително-вкусовия сектор на ЕС са заети около 40 милиона души, които са гръбнакът на тези райони и гарантират висококачествени храни за 500 милиона потребители. Въпреки това, доходите на европейските селскостопански производители обикновено се равняват едва на половината от средния доход в ЕС. По данни на Евростат от септември 2011 г. цялата земеделска работна сила в ЕС-27 е равностойна на 11,7 милиона работници на пълен работен ден, от които 10,8 милиона (92%) са постоянно наети. Селското стопанство остава все още в голяма степен семейна дейност в мнозинството от държавите членки; четири пети (80%) от цялата земеделска работна сила са собственици на стопанства или членове на техните семейства. Малко над една трета (34%) от постоянно наетите работници в земеделието в ЕС-27 са жени. Сред собствениците на стопанства в ЕС-27 относително малко (6%) са под 35-годишна възраст, а относително висок дял (34 %) са над 65 години и повече. Освен това много значителна част от работната сила от 30 милиона мигранти в ЕС са сезонни работници в селското стопанство⁷.

3. Контекст

3.1 Законодателните предложения се основават на бюджетната рамка за ОСП, определена в предложението на Комисията за многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2014-2020 г. Съгласно предложението общият бюджет за ОСП остава на същото равнище както през 2013 г. по текущи цени, което **в реално изражение представлява намаляване на бюджета на ОСП.**

3.2 В предложението за МФР се предвижда значителна част от бюджета на ЕС да продължи да бъде насочена към селското стопанство, което е обща политика със стратегическо значение. Поради това се предлага ОСП да се съсредоточи върху основните си дейности, като се отпуснат (изразени в текущи цени) 317,2 млрд. евро за първи стълб (76 %) и 101,2 млрд. евро за втори стълб (24 %), или общо 418,4 млрд. евро за периода 2014–2020 г.

3.3 ЕИСК посочва, че този бюджетен подход за селското стопанство можа да бъде прокаран в рамките на Комисията единствено поради посочване на необходимостта от екологизиране на селското стопанство. Сега това трябва да намери своя израз в реалната политика.

3.4 В законодателните предложения се предвижда допълване на финансирането по първи и втори стълб с 17,1 млрд. евро, от които 5,1 млрд. евро за научни изследвания и иновации, 2,5 млрд. евро за безопасност на храните и до 2,8 млрд. евро за хранителни помощи на най-нуждаещите се лица по други бюджетни редове на МФР и 3,9 млрд. евро в нов резерв за кризисни ситуации в сектора на селското стопанство, като по този начин общият бюджет достига 432,8 млрд. евро за периода 2014–2020 г.

⁷

Евростат - Изследване на структурата на земеделските стопанства.

4. Общи бележки

- 4.1 Европейският икономически и социален комитет приветства целите на реформата на Комисията, насочени към засилване на конкурентоспособността, повишаване на устойчивостта и по-голяма ефективност.
- 4.2 Бюджет на ЕС и финансови ресурси за ОСП
- 4.2.1 ЕИСК подновява призива си към Парламента, Съвета и Комисията за запазване на предоставения за ОСП бюджет на ЕС⁸. Това е необходимо, за да се подкрепя европейският селскостопански модел и различните услуги, които селскостопанските дейности и дейностите на горското стопанство предоставят на обществото, като осигуряване на жизнени селски общности и инфраструктури, балансирано регионално развитие и заетост в селските райони, поддържане на традиционния ландшафт, национално културно богатство и традиции, биологично разнообразие, опазване на околната среда, и най-високи стандарти за хуманно отношение към животните и безопасност на храните. Тези услуги отговарят на загрижеността на европейските потребители и данъкоплатци. Тъй като европейските селскостопански производители и горски стопани предоставят тези разностранни услуги в полза на обществото като цяло и често правят допълнителни разходи без да могат да ги компенсират от пазарна възвращаемост, необходимо и оправдано е да ги възнаграждаваме чрез публична интервенция. Чрез компонента за екологизиране се прави опит да се определят тези услуги, за да се обосноват и легитимират новите искания във връзка с плащанията, които селското стопанство може да отправи към обществото.
- 4.2.2 Последниците и бъдещото въздействие на финансовата и икономическата криза, която определя европейската и световната икономика и решенията за новия Пакт за стабилност поставят на проверка всеки бюджетен ред в публичните бюджети. ЕИСК подчертава отново, че европейският селскостопански модел не може да съществува при цените и условията на световния пазар и без разходи за него. Ето защо една политика, която насърчава този селскостопански модел, се нуждае от достатъчно финансови средства. Именно поради това е особено важно всеки инструмент, който струва пари (напр. директните плащания) да бъде ясно обоснован. В настоящите предложения относно бюджета на ЕС за периода 2014–2020 г.⁹ обаче, предвидените за ОСП ресурси (изразени в постоянни цени) определено ще бъдат намалени. Въпреки че Комисията признава стратегическата роля на общата селскостопанска политика с оглед на целта за устойчив растеж на Стратегията „Европа 2020“, разходите за ОСП като дял от бюджета на Съюза ще спаднат от 39,2 % през 2014 г. на 33,3 % през 2020 г. **С този избор от страна на Комисията се пренебрегва призива на ЕИСК поне да се гарантира потвърждаване на бюджетната квота, предоставяна до момента от ЕС за ОСП.**

⁸ CESE 531/2011, [ОВ С 132, 3.5.2011 г., стр. 63, параграф 1.10.](#)

⁹ COM(2011) 500 final „Бюджет за стратегията „Европа 2020“.

4.3 Директни плащания

- 4.3.1 ЕИСК вече изрази съгласие с Комисията, че във всяка държава членка следва да се откажем от историческите референтни периоди като основа за определяне на размера на подпомагането на селскостопанските производители, тъй като наличието на значителните индивидуални различия в равнището на подпомагане на хектар вече не може да бъде обосновано¹⁰, също и защото различията водят до нарушение на конкуренцията на единния пазар.
- 4.3.2 ЕИСК смята обаче, че съществуват три добри аргумента за предоставянето на директни плащания в бъдеще: предоставят се услуги за постигането на целите на европейския селскостопански модел (напр. чрез компонента за екологизиране), създава се частична възможност за трансфер на доходи и се предоставя компенсация за по-високите европейски стандарти. Във връзка с това единните плащания на хектар не е най-ефективният политически инструмент – защо например на едно стопанство с площ 1000 хектара следва да се предоставя трансфер на доходи в хилядократен размер, а на стопанство с площ 25 хектара само в размер двадесет и пет пъти. Трансферът на доходи би трябвало да бъде обвързан с работните места или лицата, а не с площта. Освен това негативите за европейските животновъди не могат да се компенсират с премии за хектар, които получават и неживотновъдите. Поради това трябва да се търсят начини за, както и да се позволи, диференцирането на плащанията въз основа на допълнителни критерии в държавите членки. Освен това, в някои държави членки, в които все още се прилага историческият модел на плащания, сближаването между националните пакети в допълнение към вътрешното сближаване, ще породи трудности. **В тези случаи вътрешното сближаване ще изисква гъвкавост, по-дълъг преходен период и постепенно извършване на промените през целия период**¹¹.
- 4.3.3 Една от важните цели на тази реформа е да се предложи **метод за по-справедливо разпределение на средствата между държавите членки**. ЕИСК приветства усилията за преодоляване на различията между равнището на подпомагане на селскостопанските производители в различните държави членки. Желаете да бъдат преразгледани националните пакети за развитие на селските райони въз основа на по-обективни критерии за по-доброто насочване на целите на политиките и приветства гъвкавостта на трансфера на средства между стълбовете.

¹⁰ CESE 452/2010, [ОБ С 354, 28.12.2010 г., стр. 35, параграф 5.6.11.](#)

¹¹ CESE 531/2011, [ОБ С 132, 3.5.2011 г., стр. 63, параграф 1.4.](#)

- 4.3.4 ЕИСК признава съществуващото неравнопоставено положение относно разпределението на директните плащания между старите и новите държави членки. Според ЕИСК всъщност е необходимо конкурентоспособността на селскостопанския хранително-вкусов сектор да се подкрепя по един и същи начин във всички държави членки, за да се запази единството на европейския селскостопански модел. При евентуално преразглеждане на директните плащания ще трябва да се вземе под внимание структурата на разходите и приходите в селското стопанство в държавите членки.
- 4.3.5 ЕИСК би желал да бъде избегнато нарушаването на конкуренцията, което има социални последици за редица държави членки, особено за балтийските държави, като се отчитат не само интересите на селскостопанските производители, но и нуждите на потребителите и обществото като цяло. ЕИСК препоръчва преразпределението на директните плащания по I стълб между държавите членки да се направи така, че да се гарантира, че **в края на бюджетния период никоя страна няма да остане под 90 % от средното за ЕС.**
- 4.3.6 Компонентът за „екологизиране“ на първи стълб е начин за създаване на по-силна и по-явна връзка между директните плащания и съобразени с околната среда обществени блага, осигурени от селскостопанските производители. Това е важна стъпка към решаване на проблемите в областта на биологичното разнообразие, създавани от селскостопанската дейност. ЕИСК приветстват такъв подход, но прави следните препоръки:
- Комисията положи усилия системата да остане ясна: със само три мерки, които са лесни за проследяване чрез сателит. Но правилата за прилагане би трябвало да гарантират, че тези мерки не представляват допълнителна административна тежест за селскостопанските производители.
 - За екологичните мерки е важно да са приложими от всички земеделски стопани навсякъде в ЕС по подобен начин, за да се гарантира широк екологичен ефект и да се избегнат изкривявания между земеделските стопани от различните региони. Може би ще е необходима обаче известна гъвкавост в прилагането на национално и регионално равнище. Агро-екологичните мерки, съответстващи на компонента за екологизиране, следва по принцип да бъдат взети предвид.
 - Съществува загриженост за опасността от припокриване между екологичните мерки и агро-екологичните мерки по втори стълб¹². Трябва да се направи ясно разграничаване между тях, за да се гарантира, че земеделските стопани, които вече са ангажирани в агро-екологичните програми, могат да продължат да получават ефективно полза от този инструмент на политиката, без да понесат загуби на доход. Селскостопанските производители, ангажирани с агро-екологични мерки, които се стремят към постигане на изискваните цели по компонента за екологизиране, могат да се считат, че изпълняват компонента за екологизиране. Прилаганите досега агро-екологични мерки (II стълб) би трябвало да бъдат признати като нови задължения в областта на околната среда (I стълб), както се предвижда по принцип за биологичното земеделие.

12 CESE 531/2011, [ОБ С 132, 3.5.2011 г., стр. 63, параграф 3.4.3.](#)

4.3.7 Екологичните мерки би трябвало да бъдат адаптирани и прилагани, както следва:

- Предложението да се използват 7 % от земите за „екологични приоритетни области“ не би било приемливо, ако това означава от производство да се извадят сериозни площи обработваеми земи. Това би било контрапродуктивно по отношение на нарастващото в световен план търсене на храни. Комисията трябва да представи колкото се може по-бързо проект на списък от елементи, които се считат за „екологични приоритетни области“. В този списък Комисията трябва ясно да посочи, че на първо място се обхващат елементи, които са важни за поддържане или подобряване на биологичното разнообразие, което ясно включва съществуващи дървета, тераси, крайречни зони, площи с пчелна паша и т.н. Тези елементи би трябвало да се считат за райони, допустими за плащания, включително в държавите, където те са изключени от определението за обработваема земя в националното законодателство. Един подходящ списък бързо би изяснил неоснователността на често споделяните страхове, според които Комисията желала цялостно да остави под угар 7 % от земята. Накрая, би трябвало да стане възможно основните постоянни култури на практика да се изчисляват като „екологични приоритетни области“ с цел да се популяризира тяхната значима екологична стойност, свързана с околната среда.
- Комисията трябва ясно да заяви, че мерките за диверсификация на културите няма да наказват особено селскостопанските производители с малко обработваема земя, животновъдните стопанства без пасища и земеделските стопани, работещи при агро-климатични и почвени условия, при които не може да се произвежда друга култура. В такива случаи ЕИСК препоръчва известна гъвкавост в прилагането, което следва да бъде предложено от държавите членки и прието от Комисията.

4.3.8 ЕИСК отбелязва, че положението относно биологичното разнообразие варира в големи граници не само между държавите членки, но и между регионите. Най-напред твърдото определяне на 7 процента от земята във всички региони в ЕС изглежда прекалено бюрократично и неподходящо. Ако обаче мерките бъдат избрани по такъв начин, че да могат да бъдат отчетени всички съществуващи структури в дадено стопанство, участващи положително в развитието на видовете, земеделските стопани в региони, богати на структури (с висока степен на биологично разнообразие), ще бъдат много по-малко затруднени да се адаптират и да прилагат тези мерки от земеделските стопани в „прочистени“ ландшафти (с ниско биологичното разнообразие). Именно затова правилният подход за насърчаване на европейския селскостопански модел, възприет от Комисията, е да се въведат мерките на равнището на стопанството (с изключение на малките стопанства).

- 4.3.9 ЕИСК изразява съгласие с предложението на Комисията да се запази възможността държавите членки да предоставят плащания на селскостопанските производители в планински райони или други райони, които са изправени пред специфични или други природни ограничения, обхванати от мерките по втори стълб. ЕИСК приветства също така предоставената на държавите членки възможност да предоставят допълнителни плащания на изправени пред природни ограничения райони, обхванати от механизмите за директни плащания по първи стълб. ЕИСК настоятелно призовава Комисията да гарантира опростени процедури, позволяващи на всички потенциални бенефициери да използват тези нови възможности. Предложенията за ново категоризиране на необлагодетелстваните райони (т.нар. „други райони“) не изглеждат достатъчно добре разработени и се нуждаят от допълнително преразглеждане. От друга страна, той изразява критика по отношение на представените от Комисията предложения за ново категоризиране на „райони със съществени природни ограничения“ посредством 8 биофизични критерия и на предвидения минимален дял от 66% от използваната земеделска земя. В настоящия си вид тези разпоредби биха поставили неоснователно в по-неблагоприятно положение някои региони, в които ограниченията произтичат от комбинацията от няколко фактори. Новата регулаторна рамка следва да се изготви по такъв начин, че да се отчита в достатъчна степен комбинацията от тези фактори.
- 4.3.10 ЕИСК изразява съгласие с приемането на горна граница за плащанията, която трябва да се прилага в зависимост от земеделската структура на страната или на конкретния регион. ЕИСК подкрепя предоставянето на държавите членки на възможността да намаляват гъвкаво предложения размер на горната граница, като се зачита принципът на субсидиарност. Предложената схема за постепенно определяне на горна граница трябва да се приветства, при условие че намаленият размер се насочва за развитието на селските райони (вкл. към по-слабите селскостопански сектори във всяка страна). Посоченият в предложението размер следва да се изчислява, като се извадят максимум 50 % от действително платените и декларирани от селскостопанския производител за предходната година заплати, в т.ч. свързаните с труда данъци и вноски за социално осигуряване. Освен това не бива да се забравят работниците, които са членове на семейството.
- 4.3.11 Като съзнава добре трудностите, свързани с определяне на понятието „активен селскостопански производител“, ЕИСК предлага това определение да включва изискването за производство и продажба на земеделска продукция, включително и чрез пряка продажба на местните пазари, както и за създаване на общественоползвани стоки и услуги¹³. Не бива да се забравят неблагоприятните условия в региона и необходимостта да се упражнява селскостопанска дейност на непълно работно време, за да се поддържа среден семеен доход. ЕИСК счита, че е необходимо да се осигури по-голяма гъвкавост при вземането на решения от страна на отделните държави членки относно определението за активен селскостопански производител с цел да се установи кой следва да получава директни плащания. Във връзка с това следва да се взема предвид отговарящата на условията за подпомагане площ. Освен това би било добре от определението за активен селскостопански производител да не се изключват бенефициерите на суми под 5 000 евро.

13

CESE 531/2011, [ОБ С 132, 3.5.2011г., стр. 63, параграф 1.5.](#)

- 4.3.12 ЕИСК подкрепя предложението на Комисията установяването на млади селскостопански производители да се счита за един от приоритетите на Съюза за развитие на селските райони, отчасти чрез прилагането на тематични подпрограми в рамките на програмите за развитие на селските райони. ЕИСК оценява също така много положително предложението по I стълб да се въведе подпомагане на доходите на младите селскостопански производители, които започват селскостопанска дейност. ЕИСК настоятелно призовава Комисията да гарантира опростени процедури, позволяващи на всички потенциални бенефициери да използват тези нови възможности.
- 4.3.13 За да укрепят политиката си за развитие на селските региони, държавите членки получават възможност да прехвърлят средства от пакета си за директни плащания към пакета си за развитие на селските райони. Същевременно държави членки, в които равнището на прякото подпомагане остава под 90 % от средното за ЕС, следва да имат право да прехвърлят средства от пакета си за развитие на селските райони към пакета си за директни плащания. Такива решения следва да се вземат в рамките на определени граници, еднократно и за целия срок на прилагане на регламента. ЕИСК предлага Комисията да увеличи гъвкавостта за прехвърляне на средства от втори стълб към първи стълб от 5 % на 10 %.
- 4.3.14 ЕИСК приканва Комисията да преразгледа предвиденото разширяване на изискванията за кръстосано спазване. Съществува опасност включването в изискванията за кръстосано спазване на всички задължения и ограничения за зоните „Натура 2000“ и от Рамковата директива за водите да създаде драстични и необосновани неравенства между селскостопанските производители. Възможно е сред изискванията за кръстосано спазване да се включат някои основни задължения, но не е възможно да се включат изискванията за селскостопанските производители във водоохранителните райони или други специфични защитени зони. Тези задължения би трябвало да бъдат предмет на конкретно обезщетение по втори стълб.

4.4 Пазарни инструменти

- 4.4.1 Основното предложение, свързано с политиката за управление на пазара, е в бюджетната област (създаването на резерв за кризисни ситуации) и управлението (Комисията ще има повече правомощия). Няма много нови моменти по отношение на самите инструменти. ЕС следва да съсредоточи икономическите си изследвания върху този въпрос, за да намери съвременни инструменти за борба с нестабилността на цените. Тези инструменти би трябвало да се прилагат към пазара на ЕС, но и към регулирането на международните пазари, което представлява голямо предизвикателство, както е подчертано в заключенията на Г-20 от юни 2011 г.

- 4.4.2 ЕИСК напомня на Комисията, Парламента и Съвета, че поради крайната променливост на цените, която се наблюдава в последните години, се налага да има по-ефективни инструменти за управление на пазара. ЕИСК смята, че предложените инструменти за управление на пазара са недостатъчни, и призовава за по-добро координиране на търсенето и предлагането и за коригиране на баланса на пазарните сили по веригата за снабдяване с храни. Съгласно Договора една от целите на ОСП е стабилизирането на пазара. Важно е пазарите да са стабилни. Поради това ЕИСК смята, че пазарните инструменти трябва да бъдат по-амбициозни, за да се избегнат твърде силни ценови колебания.
- 4.4.3 Комисията предлага да се продължи започналото през 2009 г. постепенно преустановяване на използването на инструменти за управление на предлагането. ЕИСК обаче счита, че би било грешка да се лишим от тези инструменти. Тяхната цел е да осигурят по-голяма стабилност на цените и на доходите от земеделие, като способстват за по-добрия баланс между търсене и предлагане. В многобройни случаи те са доказали своята ефективност. Съществува голямо разнообразие на инструменти за управление на предлагането: предварителен контрол (например даване на права за производство), последващ контрол (например унищожаване на реколтата), контрол на производствените фактори (например право на засаждане), регламентиране на правата за получаване на премия (например национални пределни стойности) и т.н.
- 4.4.4 ЕИСК препоръчва да се извърши задълбочен анализ на последиците от отлагането на премахването на квотите за захар, предвидено за 2015 г. По отношение на правата за лозарски насаждения, които изтичат най-късно през 2018 г., ЕИСК, въпреки че се застъпва за запазването на правата на засаждане, приветства решението на Комисията да създаде група на високо равнище (ГВР), която да обсъди необходимите мерки във винарския сектор и подчертава необходимостта от запазване на правото на засаждане от 2018 г., за да се управлява по-добре пазарът. Препоръките на ГВР се очакват преди края на 2012 г.
- 4.4.5 Тъй като в ЕС-27 15 търговски вериги вече контролират 77% от пазара на хранителни продукти, Комитетът смята, че са необходими усилия, за да се балансира търговското предлагане спрямо пазарната сила на дистрибуторите, както и че трябва да се помисли дали конкурентното право е достатъчно, за да се попречи на появата на доминиращи пазарна структура и съмнителни договорни практики. Важно е всички засегнати групи да бъдат включени в това проучване¹⁴. Анализът следва да доведе до изменение на законодателството на ЕС в областта на конкуренцията за селскостопанския и хранително-вкусовия сектор, така че да се гарантира, че са отчетени неговите характерни особености, като законодателството бъде адаптирано към конкурентното право на държавите, с които ЕС се конкурира на световните пазари, в съответствие със заключенията на ГВР по въпросите на млякото.

14 CESE 452/2011, [ОБ С 354, 28.12.2010 г., стр. 35](#).

- 4.4.6 Рязката променливост на цените, която се наблюдава в последните години, подсказва въпроси за бъдещата ОСП относно потенциалната полза от повече инструменти за управление на рисковете и по-глобален подход към функционирането на цялата хранителна верига.
- 4.4.7 С оглед укрепване на позицията на производителите в хранителната верига, Комисията следва също така да предостави инструментите и финансирането за по-добро, по-прозрачно и актуализирано познаване на пазарите и маржовете във всички сектори. В свои предишни становища ЕИСК подчертава необходимостта от стимулиране на сключването на писмени договори, адаптиране на правилата на конкуренцията, забрана на практиките на нелоялна конкуренция и на нарушаване на конкуренцията, подобряване на възможностите за комерсиализиране на организациите на производителите и укрепване на междубраншовите организации¹⁵. Местните и регионалните инициативи и пазари, скъсените вериги на доставка (също в рамките на столове, заведения за обществено хранене и др.), както и директните продажби следва да бъдат насърчавани в по-голяма степен отколкото досега.
- 4.4.8 За да гарантира необходимата гъвкавост при отговора на непредвидени спешни ситуации, Комисията предлага въвеждането на резерв за кризисни ситуации в селскостопанския сектор с бюджет от около 500 милиона евро. Би било целесъобразно Комисията да включи този инструмент в многогодишната финансова рамка, да изясни по-добре функционирането на този нов инструмент, като същевременно определи процедурите за активиране на мерките за противодействие на смущенията на пазара. Наложително е този инструмент да бъде достатъчно гъвкав, за да позволи бърза и навременна намеса.
- 4.4.9 Комисията насърчава ролята на организациите на производителите, операторите и търговските организации, като разширява обхвата на тяхната дейност до всички включени в ООП продукти. Като има предвид и бележките на Европейската сметна палата, направени преди време¹⁶, ЕИСК счита, че е необходимо да се изяснят подробно насоките на Комисията относно изискванията за признаване на такива органи и мерките за наблюдение на дейността им. Би трябвало да се провери също до каква степен предложеното оправомощаване за приемане на общовалидни браншови разпоредби поставя под въпрос свободата на вземане на решения на отделния производител.

¹⁵ CESE 1176/2010, [ОБ С 48, 15.2.2011 г., стр. 145](#).

¹⁶ Европейска сметна палата „Нарастващ успех? Ефективността на подкрепата на Европейския съюз за оперативните програми на производителите на плодове и зеленчуци“, Специален доклад № 8.

- 4.4.10 ЕИСК изразява съгласие с предложението на Комисията да се използват писмени договори между страните. Могат да бъдат освободени, обаче, кооперативите и подобни структури. Според Комисията тази мярка се изисква единствено за млечните продукти, докато за останалите видове продукти тя може да бъде приложена от държавите членки по избор. ЕИСК е убеден, че би било целесъобразно Комисията да разшири обхвата на това изискване до всички други включени в ООП селскостопански продукти и особено до нетрайните продукти.
- 4.4.11 ЕИСК изразява резерви относно възможността Европейският фонд за приспособяване към глобализацията (ЕФПГ) да се използва за подпомагане на селскостопански производители, които са засегнати от последиците на международни търговски споразумения. ЕИСК припомня, че ЕФПГ следва да се използва главно с цел предоставяне на подкрепа на работниците, съкратени в резултат на големи структурни промени в световната търговия вследствие на глобализацията, когато тези съкращения имат значително неблагоприятно въздействие върху регионалната или местната икономика¹⁷. За да се гарантира максимален ефект на действието на ЕФПГ, ЕИСК е убеден, че фондът не следва да се използва за подкрепа на европейското селско стопанство.
- 4.4.12 Съгласно последните оценки, около 16,3 % от гражданите на ЕС живеят на границата на бедността или под нея. ЕИСК припомня приноса на европейската програма за разпределяне на храна на нуждаещите се, в рамките на която десетки милиони хранителни продукти се разпределят на най-нуждаещите се всяка година (през 2009 г. над 18 милиона души са се възползвали от програмата). ЕИСК изразява задоволството си, че в бюджетните предложения за 2014-2020 г. Европейската програма за хранителни помощи за нуждаещите се е изведена ясно извън първи и втори стълб. Все пак е необходимо да се усъвършенства функционирането на работните механизми предвид бележките на Европейската сметна палата¹⁸. Според Комитета солидарността с групи в неравностойно положение е неизменна ценност на ЕС в различните му политики и това трябва да остане така.
- 4.5 Развитие на селските райони
- 4.5.1 ЕИСК вижда във II стълб основен управленски елемент за запазването на европейския селскостопански модел. Драматичното финансово положение на много държави членки ще доведе до това, че много мерки вече няма да могат да бъдат съфинансирани в достатъчна степен или няма да могат да бъдат съфинансирани изобщо, като резултатът от това ще бъде значително отслабване. Това е основен проблем, който трябва да се разгледа при преговорите по въпросите на финансовото планиране за периода 2014-2020 г.

¹⁷ Регламент (ЕО) № 1927/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за създаване на Европейски фонд за приспособяване към глобализацията.

¹⁸ Европейска сметна палата, „Европейска програма за хранителни помощи за най-нуждаещите се лица: оценка на поставените цели и използваните методи и средства“, Специален доклад № 6, 2009 г.

- 4.5.2 Отдръпването от досегашния принцип на втория стълб – три оси (заедно с LEADER), основаващи се на минимален дял на финансиране – и преминаването към 6 приоритетни области, означава по принцип (още по-) свободни възможности за структуриране за държавите членки. ЕИСК приветства обаче факта, че мерките за опазване на околната среда и за опазване на климата ще продължат да усвояват най-малко 25% от финансовите средства и предлага минимален дял на финансиране и за LEADER. Действително следва да се предотврати възможността държавите членки да предприемат само мерки за насърчаване на инвестициите и поради това да не предоставят, например, средства за насърчаване на агро-екологичните мерки, биологичното земеделие или инициативи „отдолу нагоре“ като LEADER.
- 4.5.3 За да стане земеделието по-конкурентоспособно, Комисията препоръчва ОСП да се свърже със Стратегията на ЕС за растеж и работни места, като се постави акцент върху обучението, иновациите и научните изследвания. ЕИСК насърчава този подход.
- 4.5.4 ЕИСК подкрепя въвеждането на Европейско партньорство за иновации в контекста на политиките за развитие на селските райони. ЕИСК счита, че този инструмент ще насърчи и подкрепи преди всичко научноизследователските дейности, насочени към стимулиране на производителността и устойчивостта на селското и горското стопанство, гарантиране на ефективното използване на природните ресурси, увеличаване на приноса на селското и горското стопанство в борбата с изменението на климата, подобряване на качеството и безопасността на труда в селското и горското стопанство, гарантиране на безопасността и здравето на потребителите, насърчаване на изпитването на иновационни селскостопански техники и техники в областта на горското стопанство, подобряване на транспорта и логистиката на хранителни продукти и избора на екологосъобразни опаковки на хранителни продукти. Според ЕИСК Европейското партньорство за иновации в областта на селското и горското стопанство ще гарантира трансгранично взаимодействие и сътрудничество в Европа между различните публични и частни организации, ангажирани с него, чрез повишаване на ефективността на научните изследвания и иновациите.
- 4.5.5 ЕИСК приветства горещо предложенията, свързани с мерките за развитие на селските райони и настоятелно призовава Комисията да даде възможност и свобода на държавите членки да създадат специални мерки за сектори от първостепенна важност за тях, като предложи алтернатива на тези региони. Това е незаменимо за поддържането и запазването на нашата природа и за оформянето на културните ландшафти. ЕИСК отбеляза, че Комисията има тенденция да прилага по-строги критерии за подбор за достъп до някои мерки. Комитетът държи да подчертае, че тези критерии за подбор не бива да възпрепятстват развитието на селските стопанства, които вече са постигнали определено ниво на конкурентоспособност.

- 4.5.6 ЕИСК изразява съгласие с укрепването на използваните в рамките на ОСП инструменти за управление на рисковете. ЕИСК смята, че тези инструменти трябва да допринесат за намаляване на колебанията в доходите и нестабилността на пазарите. Подобряването на застрахователните продукти и създаването на взаимоспомагателни фондове би помогнало на земеделските стопани, когато се сблъскват с увеличена нестабилност на пазара, нарастване на случаите на нови болести по животните и растенията, както и по-честото влошаване на климатичните условия. ЕИСК може да приеме включването на управлението на рисковете във втория стълб, но смята, че държавите членки следва предварително да уредят въпроса за националното съфинансиране.
- 4.5.7 ЕИСК приветства запазването на следваната политика по отношение на районите с неблагоприятни природни условия. Той обаче изразява съжаление, че неговите препоръки, отправени в становището относно съобщение СОМ(2009) 161 „За по-точно насочване на помощите за земеделски производители в райони с неблагоприятни природни условия“¹⁹ не са взети предвид по отношение на определянето на границите на тези райони. Осемте биофизични критерия, предложени от Комисията, са недостатъчни за целесъобразно, легитимно и приемливо повторно определяне на тези граници в целия ЕС.
- 4.5.8 ЕИСК вече е заявявал, че опазването на биологичното разнообразие е необходима и основна задача, която представлява не само етичен и морален ангажимент, но и е от стратегическа важно в дългосрочен план. Съществуват достатъчно икономически основания, които налагат бързи и ефективни действия.
- 4.5.9 ЕИСК изтъква факта, че прегледът през 2012 г. дава уникална възможност за интегриране на недостига на вода и екстремните събития като суша в обща политическа рамка за управление на водните ресурси.
- 4.5.10 ЕИСК счита, че втори стълб следва да отразява огромния проблем, свързан със сушата, ерозията на почвата и опустиняването на южните и средиземноморските региони на ЕС и препоръчва да бъде изготвена специална мярка за решаване на този въпрос. Едновременно с това обаче следва да се вземат предвид и допълнителните разходи в северните държави членки на ЕС за отводняване на площи, използвани за селскостопански цели.
- 4.5.11 ЕИСК насърчава Комисията, Парламента и Съвета да помислят за изготвянето на интегрирана стратегия на ЕС за протеина, за да гарантират предлагането на храна на животни и намаляването на зависимостта от внос на протеини.

¹⁹ CESE 1954/2009, [ОБ С 255, 22.9.2010 г., стр. 87-91.](#)

- 4.5.12 Хранителните отпадъци стават все по-важен въпрос за продоволствената сигурност и ефективно използване на ресурсите. ЕИСК препоръчва Комисията да разгледа най-добрите практики за намаляване на хранителните отпадъци в страни като Германия и да ги подкрепя със законодателни мерки на равнището на ЕС.
- 4.5.13 В следващите години основен въпрос ще бъде релокализацията на икономиката и как добавената стойност на селското стопанство да остане в регионите колкото се може в по-голяма степен. Освен това, според Европейската сметна палата местните групи за действие по програмата „LEADER“ не са достатъчно съсредоточени в постигането на целите на собствените си местни стратегии²⁰. Затова би било полезно за ОСП за периода 2014-2020 г. да се приемат коригиращи мерки посредством нов инструмент на политиката, който да позволи подкрепа за иницирането на териториални проекти в по-голям мащаб отколкото позволява подходът „Leader“.
- 4.5.14 ЕИСК счита, че ОСП следва да бъде предпочитаният инструмент за създаване на съюзи с потребителите, който да предоставя подходяща информация за начина, по който са произведени хранителните продукти по веригата на стойността или през жизнения им цикъл. Възможността за проследяване трябва да бъде прозрачна за потребителя, който може да бъде най-добрият съюзник на по-устойчивото европейско селскостопанско производство, което щади околната среда и създава по-добри работни места.

Брюксел, 25 април 2012 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson

*

* *

NB: Следва приложение 1.

²⁰ Европейска сметна палата, Специален доклад № 5/2011 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ I

към становището на Комитета

Следните изменения, които получиха поне една четвърт от подадените гласове, бяха отхвърлени по време на обсъжданията:

Параграф 1.25 се изменя, както следва:

„ЕИСК счита, че е необходима нова, отделна мярка за популяризиране на биологичното земеделие, за което процентът на съфинансиране следва да бъде равен на предложения за по-слабо развитите райони (85 %). ~~ЕИСК насърчава и стимулирането на интегрираното производство и консервационното земеделие, като подчертава тяхното положително въздействие върху околната среда.~~“

Резултат от гласуването

Гласове „за“:	75
Гласове „против“:	81
Гласове „въздържал се“:	8

Параграф 4.3.6 се изменя, както следва:

„Компонентът за „екологизиране“ на първи стълб е начин за създаване на по-силна и по-явна връзка между директните плащания и съобразени с околната среда обществени блага, осигурени от селскостопанските производители. Това е важна стъпка към решаване на проблемите в областта на биологичното разнообразие, създавани от селскостопанската дейност. ЕИСК приветстват такъв подход, но прави следните препоръки:

- Комисията положи усилия системата да остане ясна: само с три мерки, които са лесни за проследяване чрез сателит. Но правилата за прилагане би трябвало да гарантират, че тези мерки не представляват допълнителна административна тежест за селскостопанските производители.*
- За екологичните мерки е важно да са приложими от всички земеделски стопани навсякъде в ЕС по подобен начин, за да се гарантира широк екологичен ефект и да се избегнат изкривявания между земеделските стопани от различните региони. Може би ще е необходима обаче известна гъвкавост в прилагането на национално и регионално равнище. Агро-екологичните мерки, които са особено благоприятни за биологичното разнообразие (като например засадените с цветя ивици), съответстващи на компонента за екологизиране, следва по принцип да бъдат взети предвид в бъдеще да бъдат признати за „ екологични приоритетни площи“. Произтичащите от това допълнителни разходи за земеделските стопани, които не са свързани с предоставянето на площи (например разходи за семена, работна сила и др.) би трябвало да се компенсират отделно по линия на първия стълб.*

- Съществува загриженост за опасността от припокриване между екологичните мерки и агро-екологичните мерки по втори стълб²¹. Трябва да се направи ясно разграничаване между тях, за да се гарантира, че земеделските стопани, които вече са ангажирани в агро-екологичните програми, могат да продължат да получават ефективно полза от този инструмент на политиката, без да понесат загуби на доход. Селскостопанските производители, ангажирани с агро-екологични мерки, които се стремят към постигане на изискваните цели по компонента за екологизиране, могат да се считат, че изпълняват компонента за екологизиране. Прилаганите досега агро-екологични мерки (II стълб) би трябвало да бъдат признати като нови задължения в областта на околната среда (I стълб), както се предвижда по принцип за биологичното земеделие.“

Резултат от гласуването

Гласове „за“:	71
Гласове „против“:	90
Гласове „въздържал се“:	11

Параграф 4.3.7 се изменя, както следва:

„Екологичните мерки би трябвало да бъдат адаптирани и прилагани, както следва:

- Предложението да се използват 7 % от земите за „екологични приоритетни области“ не би било приемливо, ако това означава от производство да се извадят сериозни площи обработваеми земи. Това би било контрапродуктивно по отношение на нарастващото в световен план търсене на храни. Комисията трябва да представи колкото се може по-бързо проект на списък от елементи, които се считат за „екологични приоритетни области“. В този списък Комисията трябва ясно да посочи, че на първо място се обхващат елементи, които са важни за поддържане или подобряване на биологичното разнообразие, което ясно включва съществуващи дървета, тераси, ~~крайречни зони~~буферни ивици по протежение на водни обекти, площи с пчелна паша и т.н. Тези елементи би трябвало да се считат за райони, допустими за плащания, включително в държавите, където те са изключени от определението за обработваема земя в националното законодателство. Един подходящ списък бързо би изяснил неоснователността на често споделяните страхове, според които Комисията желаела цялостно да остави под угар 7 % от земята. Накрая, би трябвало да стане възможно при ~~о~~енновните ~~постоянните~~ култури ~~на практика~~ да се ~~изчисляват като~~ изисква само 3,5%-ен дял „екологични приоритетни области“ ~~е цел да се популяризира тяхната значима екологична стойност, свързана с околната среда.~~

21

Становище на ЕИСК относно „Бъдещето на ОСП“ ([ОБ С 132, 3.5.2011 г., стр. 63, параграф 3.4.3](#)).

- *Комисията трябва ясно да заяви, че мерките за диверсификация на културите няма да наказват особено селскостопанските производители с малко обработваема земя, животновъдните стопанства без пасища и земеделските стопани, работещи при агро-климатични и почвени условия, при които не може да се произвежда друга култура. В такива случаи ЕИСК препоръчва известна гъвкавост в прилагането, което следва да бъде предложено от държавите членки и прието от Комисията.*

Резултат от гласуването

Гласове „за“:	64
Гласове „против“:	88
Гласове „въздържал се“:	14
